

תפארת רפאל

מיסודו של הראשון לציון מרן רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

עלון תורה והלכה לכל בני המשפחה

יוצא לאור ע"י תלמוד תורה ומפעלי חסד

"תפארת רפאל" עטרת שרה

לשכת רפאל צידי בן פנחס זצ"ל לשכת שרה צידי בן דיה עליה

פְּרִשְׁת׃ חֻקַּת

עלון מס': 1,804 | תש"פ

ליקט וערך: הרב רפאל זבחי שליט"א
רב בק"ק "תפארת רפאל" תל-אביב

העלון נוסד בשנת תשמ"ה (1985)
בידי הרב שלמה זבחי שליט"א

מעשה וליקחו - סוף המתקלם לאבדון!

פרשתנו פותחת בחוקת הפרה האדומה שלא עלה עליה עול, ומאפרה היו מזין על טמאים כדי שיוכלו לעלות לבית המקדש. במשך אלף וחמש מאות השנים עד לחורבן הבית השני, נעשו תשע פרות אדומות בלבד. את העשירית יעשו בבוא המשיח במהרה בימינו, ובה ניטהר כולנו ונעלה לבית המקדש ברינה, ושמתח עולם על ראשינו! הפרה האדומה יקרת מציאות היא, שכן חייבת היא להיות "תמימה", היינו מושלמת באדמומיותה. שאם יש בכל גופה אפילו שתי שערות לבנות או שחורות, הפרה פסולה. אם עלה עליה עול, הניחו עליה איזה משא, נפסלה הפרה. רבות הן הלכותיה, וסודה נסתר. נדירה הייתה פרה כזו, מושלמת ותמימה, אדומה לחלוטין, שבעלה לא השתמשו בה כלל לעול ולמשא. בהקשר זה, מסופר בדברי חז"ל (פסיקתא רבתי, יד) סיפור מופלא.

מעשה והוצרכו ישראל לפרה אדומה, ולא מצאו. הגיעתם הידיעה, שבעדרו של נכרי אחד מצויה פרה אדומה. הלכו אצלו ואמרו לו: "מכור לנו את הפרה האדומה שברשותך, שאנו נצרכים לה". אמר להם: "אדרבה, תנו את דמיה, וקחוה!" שאלו אותו: "וכמה הם דמיה?" אמר להם: "ארבעה זהובים". עד שהם הולכים להביא את הדמים, תמה אותו גוי: לשם מה צריכים היהודים פרה מעדרי, ופרה זו דווקא? התעניין, וסיפרו לו עניין הפרה האדומה. הבין איזה אוצר מצוי ברשותו. כיון שבאו והביאו את הדמים, אמר להם: "התחרטתי, ואיני מוכרה". הבינו, ואמרו לו: "שמא להוסיף על דמיה אתה מבקש? אמור כמה אתה רוצה". כיון שראה אותם דחוקים, העלה את דמיה לאלף זהובים! הסכימו, והלכו להביא את הדמים. אמר לנכרי אחד, חברו: "בוא וראה איך אני צוחק ביהודים אלו! כלום הם מבקשים, אלא פרה שלא עלה עליה עול. הרי אני נוטל את העול ונותנו עליה, מצחק בהם ונוטל את ממונם!" עשה כן, נתן עליה את העול כל הלילה, ובבוקר הסירו.

הגיעו חכמי ישראל, וצרור המעות בידם. הראו לו את הזהב הרב, שמח והוציא להם את הפרה, הסתכלו בה והבינו הכל. כי סימן מובהק יש לפרה שלא עלה עליה עול. שתי שערות יש בצוארה, במקום נתינת העול, שכל זמן שלא עלה עליה הרי הן זקופות, וכשעלה עליה העול הן נכפפות. ועוד סימן, שכל זמן שלא עלה עליה עול, עיניה מביטות ניכחה. ברגע שהעול עולה עליה פוזלות עיניה לעבר העול בחשך וחוסר מנוחה. כיון שראו שהשערות כפופות והעיניים פוזלות, אמרו לאותו רשע: "טול את פרתך, אין אנו צריכים לה. תצחק על בני משפחתך..." כיון שראה שהחזירו לו את פרתו והפסיד במו ידיו כל אותו אוצר, אמר: "ברוך שבחר באומה זו, וחלק מחכמתו ליראיו!". נכנס לביתו וחנק עצמו למוות. ועליו נאמר: **"כִּן יֵאבְדוּ כָּל אוֹיְבֵיךָ ה'!"**

והבורא יתברך **קרא הדרות מראש, המגיד מראשית אחרית,** רמז כל זה בתורתו הקדושה. שכתב בסוף הפרשה הקודמת: **"וְאֵת קִדְשֵׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא תַחַלְלוּ, וְלֹא תִמְוֹתוּ"**, והסמך לכך פרשת הפרה האדומה. לרמז על אותו נכרי שביקש לחלל את קודשי ישראל, והרגישו בתרמיתו ולא הניחו לשים עצמם לשחוק - והמית עצמו! **אמנם כן,** לא היה אדם במהלך ההיסטוריה כולה, מזה שלושת אלפים שנה, נכרי או מזרע ישראל, שביקש להתקלם בעם ובדתו - ולא יצא וידיו על ראשו. ואם חשב שהוא הפיקח, והוא החכם - **צחק מי שצחק אחרון...**

זאת חקת התורה (יט, ב) - מדוע לא כתוב "זאת חוקת הפרה"? כי בתורה יש מצוות שהשכל מחייב לעשותם, אבל פרה אדומה לא יודעים את טעמה, ובקיומה אנו מוכיחים שאת כל התורה אנו מקיימים בגלל ציווי ה'. לכן כתיב "זאת חוקת התורה". (אור החיים)

אשר-צוה ה' לאמר (יט, ב) - צוה בגימטריה 101, אם רוצה אתה שתיחקק בך התורה, תלמד 101 פעמים, **לאמר** - לא מר, כלומר, לא במרירות, אלא בחשק ובנעימות. (תורת הפרשה)

שלמה המלך אמר על פרה אדומה: **אמרתי אֲחַכְמָה וְהִיא רְחוּקָה מִמֶּנִּי**, בכל אלה עמדתי ובפרה אדומה לא עמדתי. ורמז לכך **וְהִיא רְחוּקָה בְּגִמְטְרִיהָ פְּרָה אֲדוּמָה**, 341. (רבנו בחי)

וַיַּךְ אֶת-הַסֶּלַע בְּמַטְהוֹ פְּעָמִים וַיֵּצְאוּ מִים רַבִּים (כ, יא) - מן האותיות סלע אפשר להוציא מים, דהינו: אותיות סלע במילואן, שהן סמ"ך למ"ד ע"ן, אמצעיתן הן אותיות מים, לכך היכה פעמים את הסלע להסיר את האותיות הראשונות והאחרונות ואז ישארו אותיות מים. (כנסת ישראל)

וַנֹּשֶׁב בְּמִצְרַיִם יָמִים רַבִּים (כ, טו) - ימים רבים ראשי תיבות ר"י (210), הן השנים שהיו ישראל משועבדים במצרים.

וַיִּבְנוּ אֶת-אֶרְצוֹ שְׁלֹשִׁים יוֹם (כ, כט) - שלושים יום, אותיות ישים שלום, בכו אותו כל בית ישראל על כי היה שם שלום בין אדם לחברו ובין איש לאשתו. (שמנה לחמו)

שָׁנֹן **פַּעַם יֵשֵׁב רַבִּי יַעֲקֹב מְלִיסָא** בעל "חוות דעת", יחד עם כמה בעלי בתים מעירו, וביניהם היה אחד שהיה עשיר מופלג אך היה קמצן וכילי מובהק. ביקשו המסובים מהעשיר הקמצן להעמיד על השולחן יין לכבוד המסובים, אך הלה התחמק. אמר לו רבי יעקב מליסא: "אם תעמיד יין, אראה לך מופת גדול יותר ממה שרבונו". התמלא העשיר סקרנות ושילם מכיסו לרכישת בקבוק יין. אמר לו רבי יעקב: "זהו הנס. משה רבנו הוציא מן הסלע מים, ואני הוצאתי מן הסלע יין"...

מושגים ביהדות

בה' בתמוז שנת ג'שכ"ז, 11 שנה לפני חורבן בית המקדש הראשון, הגלה נבוכדנאצר לבבל את ה"**החרש והמסגר**" בראשות יהויכין מלך יהודה. חז"ל פירשו, כי החרש והמסגר אלו תלמידי חכמים שבירושלים, שבשעה שהיו פותחים את פיהם בתורה היו כולם חרשים וסגורים לעומתם.

בט' בתמוז ג'של"ח, הובקעה חומת ירושלים ובט' באב נשרף בית המקדש. מכיון שבבית שני הובקעה העיר בי"ז בתמוז, מתענים בו ולא בט', שלא להכביד.

בי"א בתמוז תרפ"ז (1927) בשעות אחר הצהריים, **אירעה בארץ ישראל רעידת אדמה קשה**, שמרכזו היה בים המלח. נהרגו מאות אנשים וקרוב לאלף נפצעו. אלפים רבים הפכו לחסרי קורת גג, אולם בחסדי שמים לא היו נפגעים בקרב יהודי הארץ. תושבי ירושלים חשו היטב ברעש, ובבית הכנסת 'החורבה' נפלה הנברשת והרסה את בימת העץ של בית הכנסת, שהוחלפה בעקבות זאת בבימת שיש.

סיפור השבוע

"על אשר מריתם את פי" (כ, מד)

מעשה שסיפר רבינו בן ציון אבא שאול זצ"ל לתלמידיו בעת לימודם בסוגיית "כתב אמת" (יבמות קה ע"א): היה זה בעת מאורעות הדמים ששטפו את העיר העתיקה בירושלים בעידן מלחמת השחרור, וישיבת "פורת יוסף" בירושלים גלתה לבית הכנסת "צופיוף". בסמיכותו התגורר מרן ראש הישיבה הגאון **רבי עזרא עטייה** זצ"ל ב'שכונת הבוכרים' בעיר החדשה. באחד הימים נכנסו אצלו שלושה בני ישיבה להבחן בהלכות 'איסור והיתר' והצליחו במבחן. ביקש לעטרם **בסמיכת חכמים**. כיון שבא לחתום על התעודה, הבחין שבכותרת הדף נדפס: "ישיבת פורת יוסף בעיר העתיקה". איך יחתום, והוא בעיר החדשה? שמא תאמר, ילך לעיר העתיקה - עת מלחמה היא, והדרך לישיבה עוברת בשוק הערבי הרווי משטמה. הרבנית לא תניחו. די לה בכך שהולך הוא וחוזר פעם ביום מצד שני, הבחורים מצפים, ומגיע להם. מה עשה? לא התעטף בגלימת החכמים כדי שלא לעורר תשומת לב הרבנית, לקח עמו את שלוש התעודות, הלך לעיר העתיקה ועלה לישיבה, חתם שמו וחזר לביתו, להעניק את התעודות. כדי שיהיה זה "כתב אמת" וסיים רבינו: "עבורכם, זה אולי סיפור. עבורנו, הייתה זו הוראה והדרכה, דרך חיים מחייבת!"

יוסיף חכמה

"ודברתם אל-הסלע לעיניהם" (כ, ח): כידוע הסלע שהכה משה הוא בארה של מרים, שהייתה מוציאה מים מים כל הארבעים שנה, ובמותה של מרים הפסיקה. בתחילת הארבעים שנה, סלע זה התחיל להוציא מים ע"י שאמר הקב"ה למשה (שמות יז, ו): **"הנני עמד לפניך שם על הצור בהרב והפית בצור ויצאו ממנו מים"**. וצריך ביאור מדוע כאן אומר לו הקב"ה לדבר אל הסלע, ובספר 'שמות' אומר לו מלכתחילה להכות בסלע? **וכתב ב"ילקוט שמעוני":** "אמר לו כשהנער קטן רבו מכהו ומלמדו, כיון שהגדיל, בדיבור הוא מייסרו, כך אמר הקב"ה למשה כשהיה סלע זה קטן הכית אותו שנאמר 'והפית בצור', אבל עכשיו 'ודברתם אל הסלע', שנה עליו פרק אחד והוא מוציא מים מן הסלע". **וב'אור החיים'** כתב על ידי שישנה עליו פרק אחד של תורה, שהוא חיי עולם מפה קדוש יעורר כוח שבדומם, ומוזה יתעורר לתת מים.

"ויבנו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל" (כ, טט): אומר רש"י, 'כל בית ישראל - האנשים והנשים לפי שהיה אהרון רודף שלום ומטיל אהבה בין בעלי מריבה ובין איש לאשתו'. במסכת כלה (פ"ג) מובא שאחרי מיטתו של אהרון הלכו שמונים אלף בחורים ששמם היה אהרון, והם היו הבנים שנולדו מהזוגות שרצו להתגרש ואהרון החזירם. נמצא שאם במשך כמעט ארבעים שנה אהרון עשה שלום בית לשמונים אלף זוגות, יוצא שכל יום השלים בין שישה זוגות.

יוסיף דעת

משה רבינו ופרה אדומה

"זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר. דבר אל בני ישראל ויקחו אליה פרה אדמה": מצוות פרה אדומה היא חוק - איננה ניתנת להבנה. היחיד שיודע את טעמה הוא משה רבינו. מדוע טעמה של פרה אדומה, לא נימסר לנו? והיחיד שידע את טעמה, היה משה רבינו? **התשובה על פי הזוהר הקדוש:** שהעומק של מצות 'פרה אדומה', לא יכולה להימסר למישהו שהיה בעולם הזה, בזמן שחטאו בעגל. האדם היחיד שלא היה בחטא העגל, הוא משה רבינו. הוא היה בשמים בזמן עשיית העגל, ולכן, הוא זכה להבין טעמה של פרה אדומה. **והלא גם יהושע לא היה...** בזמן העגל הוא היה למרגלות הר סיני! **משיב על כך הזוהר הקדוש:** הוא היה כאן בעולם, הוא שמע קולות... נכון שהוא לא הבין מה זה בדיוק, אבל היות והוא היה כאן, לכן הוא לא זכה להבין טעמה של פרה אדומה.

המדרש במדבר רבה, מביא חיזוק למשה רבינו: **"ויקחו אליה פרה אדמה"**. אמר רבי יוסי ברבי חנינא רמז שכל הפרות בטלות ושלף קימת. **מפרט המהרז"ל מי עשה פרה אדומה עדנה:** 9 פרות אדומות היו עד עכשיו. הראשונה עשה משה, השנייה עזרא, שנים עשה שמעון הצדיק, שנים עשה יוחנן כהן גדול, אחד עשה כהן שנקרא אליהו ואחד כהן שנקרא חנמאל המצרי, ועוד כהן גדול שנקרא ישמעאל בן פיאני. בכל אחת משמונה הפרות הנוספות, מעבר לזו שעשה משה רבינו, לקחו מהאפר של הפרה שעשה משה רבינו, וערבו בתוך שמונה הפרות הנוספות, לכן נאמר: **"ויקחו אליה פרה אדמה תמימה"**. יוצא, בכל אחת ואחת מהפרות, ישנו חלק שקשור לפרתו של משה רבינו.

פטירת הצדיקים זצוק"ל בחודש תמוז

"נר ה' נשמת אדם חפש כל חדרי בטן" (משלי כ, כז)

הרב אלעזר אבוחצירא
"בבא אלעזר"
בנו של רבי מאיר אבוחצירא
ונכדו של הבבא סאלי
(כ"ז בתמוז תשע"א (2011))

הרב יעקב חי ציון עדס
ראש ישיבת "פורת יוסף"
ואב בית דין רבני
בירושלים
(כ"ז בתמוז תשכ"ג (1963))

הרב בן-ציון אבא שאול
ראש ישיבת "פורת יוסף"
ומגדולי הרבנים
הפוסקים בירושלים
(י"ט בתמוז תשנ"ח (1998))

הרב אברהם פטאל
מרבני עולי "אדם צובא"
חמו של מרן
רבינו עובדיה יוסף זצ"ל
(י"ט תמוז תשמ"א (1981))

הרב יוסף קאפח
חבר בית הדין הרבני הגדול
ומנהיגם של יהודי תימן
בארץ ישראל
(י"ח תמוז תש"ס (2000))

אמרת השבוע

"גדולה עצירת הכעס וההתאפקות מרגזנות, יותר מאלף תעניות." (רבי משה לייב מסאסוב)

הלכות דין מאה ברכות בכל יום

- א. חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום, ואם יאכל ג' סעודות ביום, הרי שיוצא ידי חובת מאה ברכות בתפלות ובברכת המזון. ויש אומרים שחיוב מאה ברכות בכל יום הוא מן התורה, ויש חולקים ואומרים שהוא מדרבנן. ויש שכתבו שטעם המאה ברכות הוא כדי להגן על צ"ח קללות שבמשנה תורה, וכתוב כל חולי וכל מכה, הרי זה מאה. ונכון להוסיף על המאה ברכות.
- ב. בשבת וביום טוב שחסרות לו ברכות בתפלה, צריך שישלימן בברכות על פירות ומגדנות. ואם אין לו פירות ומגדנות, יברך על לימון ברכת הנותן ריח טוב בפירות, ועל עצי בשמים, ועל עשבי בשמים, בליל שבת, ולמחרתו. ואם לא השלים בזה למאה ברכות, יוצא במה שיכוין לשמוע ברכות התורה שמברכים העולים לספר תורה, וברכות ההפטרה. וכן ביום הכפורים יוצא ידי חובתו בשמיעת הברכות כנוז'.
- ג. את חשבון המאה ברכות מונים מערב ועד ערב, בליל שבת ויומו. וראוי שכל אחד ימנה את הברכות שמברך בשבת, כדי שיגיע למנין מאה ברכות. ואם יודע לקרוא את ההפטרה היטב, יעלה מפטיר ויריח הברכות של ההפטרה. וכן אם עולה כשליח צבור מרויח הברכות של החזרה. ולכן מי שהאריך בסעודה שלישית של שבת וכבר שקעה החמה, אף על פי כן הברכות שמברך בסעודה עם ברכת המזון עולות לו למנין מאה ברכות של יום שבת, שהרי הכל מתוספת שבת הוא. ורק אם התפלל ערבית של מוצאי שבת, אין הברכות שמברך לאחר מכן מצטרפות לחשבון מאה ברכות של יום שבת.
- ד. גם הנשים צריכות להשתדל לברך מאה ברכות בכל יום, מאחר וחיוב מאה ברכות בכל יום אין לו זמן קבוע, והוא חיוב מתחדש מידי יום ביומו, וממילא אין שום סיבה לפטור את הנשים מחיוב זה, שלא נפטרו הנשים אלא ממצוות שהזמן גרמא. ואף על פי שהנשים אינן חייבות להתפלל ג' תפלות ביום, וגם אסור להן לברך ברכות פסוקי דזמרה וברכות קריאת שמע של שחרית וערבית, מכל מקום צריכות להשלים מאה ברכות בברכות שתברכנה על מגדנות, וכן הרי הן רשאות להתפלל גם מנחה וערבית [תפלת שמונה עשרה] ולהשלים מאה ברכות. וכן ברכות השחר וברכות התורה, ברכת על נטילת ידים והמוציא, וברכת המזון.
- ה. כשמגישים פירות בסעודות שבת ויום טוב לברך עליהם, מותר להניחם עד לאחר ברכת המזון כדי לברך לפניהם ולאחריהם, ולהשלים מנין מאה ברכות, ואין לחוש בזה לאיסור גורם ברכה שאינה צריכה. שבמקום מצות מאה ברכות מותר לגרום לברכה שאינה צריכה [דחשיבא כברכה הצריכה]. וטוב שיצווה לבני ביתו להביאם לפניו רק לאחר ברכת המזון. והנוהגים לברך על דגים וכיו"ב לאחר הקידוש קודם ברכת המוציא, יש להם על מה שיסמוכו.
- ו. יש לזהר הרבה בשעת אמירת הברכות לכוין פירוש התיבות, ושלא יחסר מהן שום תיבה או אות, כי ענוש יענש, ובפרט כשמזכיר שם ה' בפיו, שיירא מאד ויזדעזעו איבריו מפחד ה' והדר גאוונו, אשר האדם ילוד אשה ומזכיר את השם הקדוש הגדול הגבור והנורא, אשר מלאכים קדושים ונוראים פוחדים ורועשים ומתרגשים בהזכירם אותו, ויקח קל וחומר בן בנו של קל וחומר לנפשו. ויזהר בכל עת שמוציא את שם ה' בשפתיו שיהא באימה וביראה ופחד.

הזמנים לפי לוח "אור החיים" המבוסס על פסקי מרן הגר"ע יוסף זצ"ל

ידי שבת	ירושלים	תל אביב	חיפה	באר שבע
ביטול השבת	7:34	7:32	7:35	7:31
ציאת השבת	8:25	8:23	8:26	8:22
רכישת תם	9:21	9:18	9:22	9:18

עלון השבוע לעילוי נשמת הישר באדם
דוד בן לאה זכריה פקירי ז"ל
ולזכות הרבנית הנכבדה
מרת ציפורה בת לאה (טאוס) תחי'
נברכה בבריאות איתנה ונהורא מעליא - אמן

פרשת השבוע חקת

הפסוק
"ויפתח הגלעדי"
שופטים יא'

תלמוד תורה לנשים
שיעורי תורה וזמנות לנשות
כולל ובית מדרש
במסגרת תורנית
קידוש החוקים
מכון החזנות סטודים וזקני חב"י י"ד
הצגה לחזנות החיילים במהלך
עזרת לנזקקים
חודרת רוחנית לעולים חדשים
מוקד עולמי לאמירת החיילים
שמעון תדמי

לקבלת העלון בדואר - במייל או לתגובות: refael260@gmail.com

הנצחה לזכר יקירכם ותגובות - נא לשלוח לתלמוד תורה ומפעלי חסד "תפארת רפאל"
המשרד: רח' קפלנסקי 1, קרית שלום, ת.ד. 12015 תל אביב, טל. 1-800-260-260